

Obama'nın Afganistan Stratejisi: Değişim ve Süreklilik

Obama's Afghanistan Strategy: Continuity and Change

M. Turgut DEMİRTEPE* ve İbrahim ERDOĞAN**

Öz

Soğuk Savaş sonrası uluslararası sistem yapısı içerisinde egemen güç olma vasfını sürdüren yegâne ülke olarak ABD'nin dış politikasında dönemler arası süreklilik ya da değişim yaşanıp yaşanmadığı tartışmaları literatürde geniş yer bulmuştur. Bu anlamda Obama'nın dört yıllık iktidarı sürecinde Bush dönemi politikalarıyla kesişme ya da çatışma noktaları mercek altına alınmış ve değişik görüşler öne sürülmüştür. Bu tartışmalara belki de en net kaynaklık edebilecek alan, küresel terörle savaş konsepti ile doğrudan irtibatlı olan ABD'nin Afganistan stratejisidir. Bush ve Obama dönemlerinde ABD'nin Afganistan stratejisinin belirlenmesinde tercihlerden çok, pragmatizmin ağırlıklı rol oynadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Obama dönemi Afganistan stratejisi savunma bağlamında büyük oranda Bush dönemi stratejisini devam ettirmiş, ancak bu stratejiyi başarılı kılacak daha etkin bir yaklaşım benimsenmiştir. Diğer taraftan ilgili stratejinin yalnızca güvenlik boyutunu öne çıkararak başarılı olunamayacağı düşüncesiyle, Afganistan'da sivil kapasiteyi artırarak yerel unsurları kendi yaşam alanlarını kontrol edebilen, daha sonra da

* Yrd.Doç. Dr., Polis Akademisi Öğretim Üyesi. E-posta: turgutdem@hotmail.com.

** Yrd. Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi. E-posta: erdogan@balikesir.edu.tr.

ülkelerinin geleceğinde söz sahibi olabilen ortaklar konumuna getirme hedeflenmiştir. Yine, Taliban dâhil yerel unsurlarla uzlaşma arayışına gidildiği, diplomatik çabalara ağırlık verilerek bölge ülkelerinin de çözüme dâhil edilmeye çalışıldığı bir sürece girilmiştir. Obama dönemi Afganistan politikasının, Bush dönemi ile kıyaslandığında kısmen birbiriyle örtüşen kısmen de farklılaşan boyutlara sahip olduğu, ancak daha başarılı bir sonuç ürettiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: ABD Dış Politikası, Afganistan, Güvenlik, Savunma, Diplomasi, Kapasite İnşası.

Abstract

Following the demise of the Cold War, the question of continuity or change in US foreign policy, a country which kept the position of the only remaining hegemonic power in the international system, has found broad acceptance in the literature. In view of that during Obama's four-year long term in power points of overlap and contradictions between his and Bush's presidency have been the focus of attention and several heated debates. In order to test these debates the most suitable foreign policy area has appeared to be the US strategy in Afghanistan, a subject that has commonly and closely been related to the concept of global war against terrorism. A closer look at both Bush and Obama's presidency would reveal that pragmatism rather than choice has played a greater role in the determining US strategy in Afghanistan. In terms of the principle of defence, Obama's Afghanistan strategy resembled closely to that of Bush's, while the search for making the adopted strategy more successful and effective has been kept alive. Meanwhile, with the realization that the existing strategy would not work by merely putting security considerations at forefront of attempts to resolve the conflict, new targets have been set up such as paving the way for local elements to control their living environment by strengthening civil capacity in Afghanistan and then turning them into partners who could have a say in the future of their country. Yet again in the area of diplomacy, attempts to reconcile with local elements including the Taliban and efforts to bring the regional

actors to take part in the ongoing peace process have become the new strands of the evolving strategy. In view of all these, it is possible to argue that in some respects Obama's Afghanistan strategy resembles Bush's while differing from it time to time and producing better results for the US.

Key Words: *US Foreign Policy, Afghanistan, Security, Defense, Diplomacy, Capacity Building.*

Giriş

2008 yılında gerçekleştirilen ABD Başkanlık seçimleri sürecinde, adaylığını neredeyse tamamen halefi Bush'un anti-tezi olma iddiası üzerine inşa eden Barak Obama'nın, kendi başkanlığı döneminde ülkesinin dış politika çizgisini hemen hemen hiç değiştirmeden, Bush dönemi politikalarını devam ettireceği iddiası gündeme getirilmiş olsaydı, büyük bir olasılıkla çok da dikkate alınmazdı. Zira önleyici savaş doktrini yerine küresel barışa ulaşmak için uluslararası toplumla iş birliğine vurgu yapan, Ruslarla ilişkileri yeniden düzenlemek, Orta Doğu ülkeleriyle yeni ilişkiler zemini oluşturmak gibi Bush dönemiyle neredeyse taban tabana zıt açılımlar yapma sözünü veren bir adayın geçmişten kopmaması, hatta geçmişini bugüne taşıması pek de beklenemezdi.

Ancak 2008 seçimlerinin üzerinden geçen bunca zamana rağmen, ABD dış politikasında değişim mi, süreklilik mi tartışmalarının sona ermemiş olması aslında gerçeğin beklentilerle tam anlamıyla örtüşmediğini ortaya koymaktadır. Diğer bir ifadeyle, ikinci başkanlık döneminin başladığı bugünlerde Obama'nın ABD dış politika şekillenmesi bakımından halefine göre nerede durduğu, dış politika tercihlerinde ve uygulamalarında geçmişten ne kadar kopup kopmadığı sorgulamasına henüz net bir yanıt verilebilmiş değildir. Bazı uzmanlar uygulanan dış politika açısından her iki başkanlık döneminin birbiriyle büyük oranda örtüştüğünü, ayrışmanın ancak elde

edilen başarı boyutunda ortaya çıktığını iddia ederken¹, bazıları da Bush ve Obama döneminin hem izlenen politika, hem de elde edilen başarı bakımından birbirinden oldukça farklı şekillendiği konusunda ısrarcı olmuşlardır.²

Bu anlamda belki de en çok irdelenen dış politika konularından biri, daha çok terör ile bağlantılı olarak gündeme gelen ABD'nin Afganistan stratejisidir. Obama dönemi Afganistan stratejisinin Bush dönemi ile kıyaslanması durumunda bu stratejiyi;

Birbiriyle örtüşen strateji - Daha başarılı sonuç (Bush+)

Birbiriyle örtüşen strateji - Daha başarısız sonuç (Bush-)

Farklı strateji - Daha başarılı sonuç (anti-Bush+)

Farklı strateji - Daha başarısız sonuç (anti-Bush-) olarak ifade edilebilecek dört farklı tanımlama çerçevesinde değerlendirmek mümkündür. Afganistan'a yapılan müdahalenin üzerinden geçen 10 yıllık sürecin ardından, ABD stratejisinin Obama döneminde yukarıdaki tanımlardan hangisine doğru evrildiğini, dolayısıyla ABD'nin Afganistan stratejisinde değişimin mi, sürekliliğin mi hâkim olduğu sorusunun yanıtlanması bakımından, Obama'nın tercihleri kadar, 2008 seçimleri sabahında karşı karşıya bulunulan koşulların öncelikli olarak bilinmesi de gerekmektedir. Zira yapılacak tarihsel bir analizle ABD'nin Afganistan stratejisinin belirlenmesinde tercihlerden çok, pragmatizmin ağırlıklı rol oynadığı sonucu ortaya çıkacaktır. Buradan hareketle, çalışmanın ilk bölümünde ABD'nin Afganistan'a yönelik politikasındaki süreklilik-değişim sarkacını değerlendirebilmek için arka plan olarak, 11 Eylül sonrası ABD'nin Afganistan'a

¹ David E. Sanger, *Confront and Conceal: Obama's Secret Wars and Surprising Use of American Power*, Crown, New York, 2012; Martin S. Indyk, Kenneth G. Lieberthal ve Michael E. O'Hanlon, *Bending History: Barack Obama's Foreign Policy*, Brookings Institution Press, Washington DC, 2012.

² Robert Singh, *Barack Obama's post-American Foreign Policy: The Limits of Engagement*, Bloomsbury Academic, London and New York, 2012; James Mann, *The Obamians: The Struggle inside the White House to Redefine American Power*, Viking, New York, 2012.

müdahalesi, Bush dönemi Afganistan stratejisinin ana hatları ve sonuçları üzerinde durulmaktadır. Yazının ana bölümünde ise, Obama'nın Afganistan stratejisi, savunma, sivil kapasite inşası ve diplomatik çabalar temaları çerçevesinde incelenmekte ve bu stratejinin Bush dönemi stratejisi ile kesişme ve ayrışma noktaları değerlendirilmektedir.

ABD'nin Afganistan'a Müdahalesi ve Bush Dönemi Stratejisi

Soğuk Savaş döneminin kapitalist, liberal demokrasilerin “son düşman komünizm”e karşı elde ettiği kesin zaferle sonuçlanmasının ardından artık tarihin de sonuna geldiği iddiaları gündeme hâkim olmuşken, 11 Eylül saldırılarının uluslararası sistemin yegâne egemen gücü ABD’yi hedef alarak gerçekleştirilmiş olması, küresel boyutta bir şoka neden olmuştur. Nitekim saldırıların dünyanın en prestijli, en militarist ve en güvenli gücü olduğu sanılan bir ülkeye karşı, sınırlı kaynaklarla, alabildiğince aleyhte koşullarda, ancak oldukça karmaşık bir planlama ve sarsılmaz bir doktrine dayanarak gerçekleştirilmiş olması, küreselleşme ile ortaya çıkan yeni güvenlik tehditlerinin hangi boyutlara ulaşabileceğini göstermiştir. Pek çok uzman söz konusu değişim ve dönüşüm sürecinin uluslararası sistemin geleceği, sistemin asli unsuru devletler bakımından ne anlam ifade ettiği üzerinde kafa yorarken, yanıtı belki de en merak edilen sorulardan biri; mağdur ve mağrur güç sıfatıyla ABD’nin hem saldırılara, hem de yeni sürece karşı nasıl tavır alacağı olmuştur.

Daha ikiz kulelerin yıkıntıları arasından etrafa saçılan toz bulutları dağılırken, Bush ve ekibinin terörizm, kitle imha silahları ve “haydut devletler” gibi küresel boyutta güvenlik tehdidi oluşturmaya başlayan konularda ABD ve müttefiklerinin ne yapması gerektiğine dair kanaatleri belirginleşmiştir. Buna göre; “Terörle Topyekûn Savaş” kapsamında El-Kaide gibi örgütlerle ve terörist eylemler ya da terör gruplarıyla bağlantısından şüphe edilen Afganistan’daki Taliban benzeri rejimlerle mücadele edilmelidir. Dahası söz konusu rejimler

başta olmak üzere herkes bu mücadelede ya “taraf”, ya da “bertaraf” olmaya zorlanmalıdır.³ Yine kitle imha silahlarının yayılmasını önleme çabalarına engel olan Saddam’a, “şer eksenini” oluşturan İran, Irak ve Kuzey Kore gibi devletlere karşı hemen harekete geçilmelidir.⁴ Bu bağlamda, tehdit belirlemesi “yeni dönem” tanımlamasıyla yapılırken dahi geçmişin kavramsallaştırılmasından/ alışkanlıklarından vazgeçilememiş, terör El-Kaide ve Taliban’la, kitle imha silahları Saddam’la, “şer eksenini” ise İran, Irak ve Kuzey Kore ile somutlaştırılmıştır.

Yapılacakların belirlenmesinin ardından atılan ilk adım Taliban’dan Bin Ladin’i teslim etmesini istemek, talebe olumlu yanıt alamayınca da 2001 yılından itibaren bir taraftan Taliban’ı iktidardan ve Afganistan’dan uzaklaştırma, diğer taraftan da El-Kaide lider kadrosunu olabildiğince çok sayıda örgüt mensubuyla birlikte ortadan kaldırma operasyonuna başlamak olarak şekillenmiştir. El-Kaide ve Taliban rejimine karşı yürütülen strateji, askerî operasyonun yanı sıra, örgüte kaynaklık eden maddi gelirlerin dondurulması ve Afganistan konusunda uluslararası iş birliğinin temini boyutlarını da içeren geniş bir çerçeve üzerine oturtulmuştur. Kuzey Atlantik Antlaşması’nın 5’inci maddesi ile Birleşmiş Milletler Antlaşması’nın 51’inci maddesi işletilerek yürütülen ve NATO önderliğinde on sekiz ülkenin destek verdiği operasyonlar sonucu başlangıçta hızlı bir başarı grafiği yakalanmıştır. Yeni kuşak silahlarla donatılmış hava araçlarının kullanımı ABD’ye savaş alanında hızlı ve somut bir başarı sağlamıştır. Taliban karşıtı Kuzey İttifak’ına aktif destek sağlayarak oluşturulan ittifak sonucu Taliban direnişi iki aydan kısa bir süre içinde çözülmüş,

³ George W. Bush, “Address to a Joint Session of Congress and the American People”, For Immediate Release Office of the Press Secretary, 20 September 2001, <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

⁴ George W. Bush, “President Delivers State of the Union Address”, For Immediate Release Office of the Press Secretary, 29 January 2002, <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

El-Kaide militanları ülkenin dağlık bölgelerine kaçmaya ya da Afganistan'ı terk etmeye zorlanırken, Taliban da iktidarı ABD güdümündeki Karzai hükûmetine bırakmak durumunda kalmıştır.⁵

Ancak yakalanan bu hızlı başarı grafiği, dikkatlerin 2003 yılından itibaren bir başka sorunlu alan olarak tanımlanan Irak'a çevrilmesi ve böylece Afganistan sorununun ikinci plana itilmesiyle birlikte sürdürülebilir olmaktan çıkmıştır. Taliban'ın 2004-2005 döneminden itibaren ülkenin iç kesimlerine (özellikle de Güney ve Doğu bölgelerinde) kayan başarılar elde etmesi, Karzai hükûmeti üzerindeki baskıyı arttırması inisiyatifi tekrar ele geçirdiğinin, bölgedeki dengelerin ABD ve müttefiklerinin aleyhine değişmeye başladığının işaretçisi olmuştur. Taliban'ın ülke genelindeki etkinliği, "iş birlikçi" olarak gördüğü unsurlara karşı acımasız tavrı Afgan halkının çoğunu nötralize etmiş ve NATO güçlerine ve hükûmete yönelik desteğin azalmasına neden olmuştur. Bazı bölgelerde "paralel Taliban devleti" ortaya çıkmış ve yerel halk sorunlarının çözümü için giderek resmi sistemden çok daha fazla adil ve etkili olduğunu düşündüğü Taliban mahkemelerine yönelmeye başlamışlardır.⁶

Nitekim 2007 yılına gelindiğinde harcanan onca paraya ve ülkenin çeşitli bölgelerine yayılmış yaklaşık 37.000 kişilik NATO varlığına rağmen Taliban karşısında mevzi kaybedilmesi Bush yönetimini harekete geçirmiş, bölgedeki ABD birliklerinin yeniden yapılandırılmasını düzenleyen bir dizi yeni karar almaya zorlamıştır. Afganistan'a 20.000 kişilik ek bir askerî gücün gönderilmesini de içeren bu kararlar yine de, 5.000'den fazla kişinin yaşamını yitirdiği 2008 yılının, 2001'den beri yaşanan en kanlı dönem olmasının önüne geçememiştir.⁷

⁵ Valentina Taddeo, "U.S. Response to Terrorism: A Strategic Analysis of the Afghanistan Campaign", *Journal of Strategic Security*, 2010, Sayı: 3 (2), 27-38, s. 29.

⁶ Barnett R. Rubin, "Saving Afghanistan", *Foreign Affairs*, January/February 2007, Sayı: 86 (1), 57-78, s. 59-60, <http://www.foreignaffairs.com/articles/62270/barnett-rubin/saving-afghanistan>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

⁷ "Afghanistan Expects Bloody 2009", *AFP*, 05 January 2009, <http://www.afghanistannewscenter.com/news/2009/january/jan52009.html#1>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

Afganistan sorununun ABD açısından giderek içinden çıkılmaz bir hâl alması, 2008 yılı ABD başkanlık seçimlerine gidilen süreçte, adaylar arasında dış politika alanında Afganistan'da ne yapılması gerektiğine dair yürütülen tartışmaları, yarışın sonucunu belirleyebilecek en önemli konulardan biri durumuna getirmiştir. Bu anlamda adaylar Irak'a ilişkin farklı görüşler geliştirme eğiliminde olsalar dahi⁸, Afganistan'da Taliban'a karşı durmanın gerekliliği bakımından çoğu zaman bir ayrışma içerisinde olmamışlardır. Öyle ki, zaman zaman savaş karşıtı söylemleriyle öne çıkan Obama bile seçimler öncesinde "tali savaş" olarak gördüğü Irak'a müdahaleyi sonlandırmaktan söz ederken, Afganistan'da yürütülen mücadeleyi ise "zorunlu savaş" olarak nitelendirerek, ABD askerî ve diplomatik çabalarının Afganistan sorununu çözmeye odaklanacağını belirtmiştir.⁹

Başkan adayları arasında Afganistan'a ilişkin kesin bir ayrışma yaşanmamasında etkili diğer bir unsur ise El-Kaide ve Taliban hakkında geliştirilen yaygın kanı olmuştur. Söz konusu kaniya göre; Usame bin Ladin'e ve örgüt mensuplarına kucak açılmamış, eleman kazanma, terörist eylemler için doktrine edilmiş bireyler yetiştirme ve 11 Eylül saldırılarını planlayıp uygulama fırsatı verilmemiş olsaydı, bunca masum insan hâlen hayatta olacaktı. Dolayısıyla sorunun kaynağı yalnızca Usame bin Ladin değil, çürümüş bir devletin varlığı ve Usame bin Ladin ve örgütünün bölgede tutunabilmesine imkân veren bölgesel koşullardır.¹⁰ Bu nedenle ABD için sorun Taliban'ın hâkimiyeti ve Sovyet sonrası süreçte Taliban'ı doğuran koşulların ortadan kaldırılmasıdır. El-Kaide'ye yönelik dostane tavrı, insan hakları konusundaki tutumu ve uygulamaları ile o ana kadar son derece

⁸ Obama'nın Irak Savaşı'na ilişkin yaklaşımının pragmatizm bağlamında değerlendirilmesi için bkz., David Milne, "Pragmatism or What? The Future of US Foreign Policy", *International Affairs*, 2012, Sayı: 88 (5), 935-951, ss. 937-938.

⁹ Elizabeth Williamson ve Peter Spiegel, "Obama Says Afghan War 'of Necessity'", *The Wall Street Journal*, 17 August 2009, <http://online.wsj.com/article/SB125054391631638123.html>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

¹⁰ J. Williams, "The Coming Revolution in Foreign Affairs: Rethinking American National Security", *International Affairs*, 2008, Sayı: 84 (6), 1109-1129, s. 1116.

olumsuz bir imaj ortaya koyan Taliban'ın meşruiyeti söz konusu olamaz.

Yalnız neredeyse tüm adayların Afganistan'a ilişkin bir şeyler yapma gerekliliğine inanmaları, yapılması gerekenler için ödenmesi gereken bedel konusunda aynı düşüncede oldukları anlamına gelmemiştir. Mevcut Bush yönetiminin bu konudaki düşüncesi; Afganistan'a müdahalenin ilk başladığı andan itibaren El-Kaide örgütünün neden olduğu tehdidi haftalar ya da aylarla sınırlı bir sürede ortadan kaldırmak, örgüt liderlerini de adalet önünde hesap vermeleri için yakalayıp geri çekilmek ve Irak Savaşı'na hazırlanmaktır.¹¹ Afganistan'da devlet inşa etme sürecinin parçası olmak, kendisine karşı yürütülen bir isyanla mücadele etmek gibi daha sonraları ödenmek durumunda kalınan bedeller hiç hesaplanmamıştı. Ancak neredeyse tüm şartlar, Bush sonrasında özellikle de Afganistan konusunda son derece olumsuz bir miras devralınacağına işaret etmekteydi.

Obama Dönemi Afganistan Stratejisi

Henüz seçimler öncesinde Afganistan'a müdahale konusunda Obama'nın genel düşüncesi; 11 Eylül saldırılarının bu ülke üzerinden gerçekleştirildiği, bu nedenle saldırılardan sorumlu El-Kaide ve geleceğe dönük benzer planlamalar içerisinde olan terörle bağlantılı diğer grupların eylem yapma olanakları ellerinden alınmaya kadar ABD askerî varlığının Afganistan'da kalması gerektiği yönünde şekillenmiştir.¹² Dolayısıyla Şubat 2009'da, neredeyse başkan seçilir seçilmez ilk icraat, olarak Afganistan'ın Pakistan sınırına yakın güney bölgesine, özellikle de Taliban tarafından başlatılan ve El-Kaide

¹¹ Richard L. Armitage ve Samuel R. Berger, "U.S. Strategy for Pakistan and Afghanistan", *Independent Task Force Report*, No. 65, Council on Foreign Relations, November 2010, <http://www.cfr.org/pakistan/us-strategy-pakistan-afghanistan/p23253>, (Erişim tarihi: 03.01.2013), s. 30.

¹² Stefan Halper, "President Obama at mid-term", *International Affairs*, 2011, Sayı: 87 (1), 1-11, s. 8.

tarafından desteklenen isyana katılmak için gelen yabancı savaşçıların engellenmesi maksadıyla 17.000 ilave asker gönderilmesi kararını imzalamıştır.¹³ Obama daha çok Irak'taki Amerikan askerlerini geri çekme işlemiyle gerçekleştirmeyi düşündüğü bu kararı alırken de üst düzey askerî komutanlarını en azından bir sonraki yıla kadar yeni bir asker talebiyle kendisine gelmemeleri konusunda uyarmıştır.¹⁴

Esasen bu karar tek başına dikkate alındığında Obama'nın ABD dış politikasında süreklilik anlayışı ile hareket ettiği, yani üçüncü Bush yönetimi izlenimine uygun davrandığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak kararın, Afganistan'daki koşulların neredeyse tamamen ABD aleyhine geliştiği bir konjonktürde alındığına dikkat etmek gerekir. Bu kararı, Obama'nın Cumhuriyetçilerin “Demokratlar etkin bir ulusal güvenlik politikası ortaya koyamaz” şeklindeki eleştirilerine karşılık vermek üzere yeni bir strateji belirleyinceye kadar, durumun daha da kötüye gitmemesine yönelik politikasının bir yansıması olarak görmek yerinde olacaktır.¹⁵ Öyle ki, daha ilk ilave asker gönderme kararı verilmesinin üzerinden oldukça kısa bir süre geçmesine rağmen, Afganistan'da ABD operasyonlarını yöneten General Stanley McChrystal özel kanallar üzerinden başkanına; daha fazla asker gönderilmeksizin ve strateji değişikliği olmaksızın kendisine verilen görevin başarısızlıkla neticelenme olasılığının oldukça yüksek olduğu uyarısında bulunmuştur.¹⁶ McChrystal'ın bu çerçevede ek asker talebinde bulunması üzerine, Obama danışmanlarını bir araya toplayarak ülkesinin Afganistan konusunda ilk genel stratejik değerlendirmesini yapmıştır. Söz konusu değerlendirmede McChrystal gibi düşünenler, “Afganistan için bir şey yapmama” seçeneğinin daha önce kullanıldığı,

¹³ Barbara Starr, “Obama Approves Afghanistan Troop Increase”, *CNN*, 18 February 2009, http://articles.cnn.com/2009-02-17/politics/obama.troops_1_afghanistan-troop-increase-troop-levels?_s=PM:POLITICS, (Erişim tarihi: 05.02.2013).

¹⁴ Bob Woodward, *Obama's Wars*, Simon & Schuster, Washington, DC, 2010, s. 123.

¹⁵ Stefan Halper, *a.g.m.*, s. 8.

¹⁶ Eric Schmitt ve Thom Shanker, “General Calls for More U.S. Troops to Avoid Afghan Failure”, *The New York Times*, 20 September 2009, http://www.nytimes.com/2009/09/21/world/asia/21afghan.html?_r=0, (Erişim tarihi: 05.01.2013).

bunun da 11 Eylül saldırıları ile sonuçlandığı tespitiyle; iktidarı Taliban'a geri teslim etmek gibi bir seçeneğin, ülkeyi yine ABD-karşıtı teröristler için güvenli bir bölge hâline getireceği, gelecekte belki de daha ağır kayıpların yaşanacağı başka saldırılara neden olacağı, dahası bölgesel ve küresel yansımalarının ABD çıkarlarını çok daha fazla tehlikeye düşüreceği görüşünü savunmuşlardır.¹⁷ Buradan hareketle, Afganistan için daha fazla asker talebi karşılanmadan, ülkenin güneyinde Taliban önderliğinde başlatılacak muhtemel bir ayaklanmayı önlemenin ve böylece Kabil'de henüz kurulan Karzai hükûmetini korumanın mümkün olamayacağı iddia edilmiştir.¹⁸

Diğer taraftan, başkan yardımcısı Biden'e göre; Taliban'ı Afganistan'da tamamen silahsızlandırmak ya da kesin olarak yenilgiye uğratmak, yürütülecek mücadele sırasında harcanması gereken zaman ve maddi kaynaklar kadar, tolere edilmesi gereken insan kayıpları bakımından da oldukça zordur.¹⁹ Mevcut koşullarda ABD'ye Afganistan'dan kaynaklanan doğrudan bir tehdit de yoktur.²⁰ O hâlde her geçen gün artan maliyetler de dikkate alınarak, asker dâhil Afganistan'da sahip olunan kaynaklar öncelikle 11 Eylül saldırılarının asıl sorumlusu El-Kaide hedef alınarak kullanılmalıdır.

26 Ekim 2009 tarihinde gerçekleştirilen ve Savunma Bakanı Robert M. Gates'e ile Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın da hazır bulunduğu bir toplantıda Obama, ordunun yakın bir gelecekte son bulacak gibi görünmeyen, sürekli bir genişleme eğiliminde olan bir

¹⁷ Steve Coll, "What If We Fail in Afghanistan", *The New Yorker*, 16 November 2009, <http://www.newyorker.com/online/blogs/stevecoll/2009/11/what-if-we-fail-in-afghanistan.html>, (Erişim tarihi: 05.01.2013).

¹⁸ Navin A. Bapat, "A Game Theoretic Analysis of the Afghan Surge", *Foreign Policy Analysis*, 2010, Sayı: 6 (3), 217-236, s. 217.

¹⁹ 2001-2010 yılları arasında Afganistan'da gerçekleştirilen ABD operasyonlarının maliyeti yaklaşık 300 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. Amy Belasco, "The Cost of Iraq, Afghanistan, and Other Global War on Terror Operations Since 9/11", *CRS Report for Congress*, Congressional Research Service, 29 March 2011, <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL33110.pdf>, (Erişim tarihi: 06.01.2013).

²⁰ Navin A. Bapat, *a.g.m.*, s. 222.

misyon için gerekli gördüğü 40.000 kişilik ek asker talebini ret etmiştir. Toplantıdakilere dönerek en az “1 trilyon dolara mal olacak”, “10 yıl süreli”, “uzun soluklu bir ulus inşasında yokum” diyen başkan Afganistan için olabildiğince “açık” ve nihayetinde “çıkış” öngören bir strateji istediğini ifade etmiştir. ABD’nin yeni stratejisinin temel ilkeleri de esas tehdit olarak görülen “El-Kaide örgütünü engelleme, bölüp parçalama, yenme ve ABD ve müttefiklerine karşı tehdit oluşturma kabiliyetini elinden alma”, Afganistan’da da “Taliban’ı Afganlıların kendi kendilerine başa çıkabilecekleri bir seviyeye geriletinceye dek engelleme ve zayıflatma” olarak yeniden belirlemiştir.²¹

Obama yeni Afganistan stratejisine ilişkin açıklamasını 1 Aralık 2009 tarihinde yaparken, konuşmasında bu ülkeye 30.000 ilave asker gönderileceğini, ancak tüm ABD askerî varlığının beklenenden daha kısa bir sürede, 2014 yılında oradan ayrılacağını duyurmuştur.²² İlave asker gönderme kararının gerekçesi de; “Karzai hükûmetini desteklemek”, “El-Kaide ile Taliban’ın Afganistan’daki varlıklarını genişletme girişimlerine engel olmak”, Taliban içerisinde “ılımlıların desteğini alırken, sertlik yanlılarını yenilgiye uğratmak” ve “halk arasında bir düzen tesis etmek” şeklinde sıralanmıştır.²³ Zira El-Kaide örgütünün Afganistan’da yeniden eylemsel taban ve destek bulması Taliban’ın zayıflatılması kadar, merkezî hükûmetin Afgan halkına güvenlik başta olmak üzere devlet olmanın gereği temel hizmetleri sunulabilmesine de bağlıdır.

Daha 2002 yılında Irak Savaşı’nı kastederek “aptalca savaşa” karşı olduğunu belirten, ancak Bush yönetiminin herhangi bir haklı gerekçe olmadan ihmal ettiği Afganistan’a yeni birlikler gönderme sözü veren Obama’nın, bu ülkeden de hemen çıkma üzerine kurulu bir strateji açıklaması ilk bakışta oldukça şaşırtıcı gelebilir. Ancak,

²¹ Bob Woodward, *a.g.e.*, ss. 21-22.

²² Navin A. Bapat, *a.g.m.*, s. 218.

²³ *A.g.m.*, ss. 217-218.

Obama'nın yine o dönemde Bush'un "Irak'taki savaşı sona erdirmeyi reddederek", yani "süresi, maliyeti ve neticesi belirsiz bir işgali sürdürerek bir bakıma teröristlere istediğini verdiği" iddiası Afganistan için yeniden uyarılansa, aslında açıklanan stratejide fazlaca şaşılacak bir durum olmadığı anlaşılacaktır.²⁴

ABD'nin yeni Afganistan stratejisinin uygulamaya dönük detaylarına geçmeden önce, Obama'nın ilgili stratejinin de belirlenmesinde etkili olan, günümüz uluslararası sisteminin yapısı ve işleyişine dair ne tür bir algı içerisinde olduğuna ilişkin bazı ipuçları vermek yerinde olacaktır. Buna göre, Obama bir süredir sistem içerisindeki rejimlerin bazılarını kayda değer bir hızla devirebilen, ancak ayaklanmaları kolayca bastırabilme ya da bozulan hükümetleri tekrar inşa edebilme yeteneğinden giderek uzaklaşan ABD'nin, artık gücünün sınırlarına erişme noktasına geldiğinin farkındadır. Küreselleşmenin jeopolitik alanı yeniden tanımladığı, terörizmden nükleer silahlanmaya oradan da iklim değişimine kadar ulusal sınırların ötesine taşan bir yığın tehdit ürettiği bir dünyada ABD'nin gücü tüm bu tehditleri karşılamaya yetemez. Bu anlamda, ABD'nin Bush döneminde olduğu gibi tek başına çözüm üretip, onu başkalarına empoze edebilmesi nerdeyse imkânsızdır.²⁵ Dahası bu oldukça kompleks dünyada devletlerin hareket alanlarını belirleyebilmeleri ancak başkalarını da dinleyebilmelerine, uluslararası sistem içerisindeki düzenin tesis edilip devamlılığının sağlanması da hep birlikte hareket edebilmeye bağlıdır.²⁶

Ortaya konulan tespitlerden hareketle Obama yönetiminin Afganistan'daki savaşı kazanmaya ya da en azından kaybetmemeye

²⁴ Barack Obama, "The War We Need to Win", Woodrow Wilson Center, 1 August 2007, <http://www.wilsoncenter.org/events/docs/abgmasp0807.pdf>, (Erişim tarihi: 03.01. 2013).

²⁵ James M. Lindsay, "George W. Bush, Barack Obama and the Future of US Global Leadership", *International Affairs*, 2011, Sayı: 87 (4), 765-779, s. 772.

²⁶ Barack Obama, "Renewing American Leadership", *Foreign Affairs*, 2007, Sayı: 84 (4), 2-16, s. 11.

odaklanan yeni stratejisinin uygulamada; savunma, sivil kapasitenin artırılması ve diplomasi olmak üzere üç esas alan üzerine kurulduğunu, her üç alan için de uluslararası çabalara yer verme gayreti içerisinde olduğunu söylemek mümkündür. Bu çerçevede, savunma alanında, Afganistan'da savaşıran Amerikan güçlerini arttırmak, yerel ordu ve polis teşkilatlarını güçlendirmek; sivil kapasitenin inşası bağlamında kalkınma yardımlarına ağırlık vererek temel hizmetlerin sunumu ve alt yapı sorunlarının çözümüne destek vermek; diplomasi alanında ise Pakistan, İran, Rusya ve Orta Asya ülkelerini bölgesel ortak bir güvenlik yaklaşımı etrafında birleştirmeye çalışmak hedeflenmiştir.

Afganistan'a İlişkin Savunma Stratejisi

Obama iktidara geldiğinde Afganistan'a yönelik strateji belirlemesini iki temel tespit üzerinden yapmıştır. Buna göre;

– ABD ve müttefiklerinin Afganistan'da uzun sürecek, yıpratıcı bir silahlı mücadeleyi kazanma olasılıkları oldukça azdır,

– ABD askerî varlığının bu ülkedeki kalış süresi uzadıkça yüklenilen kontra-terör misyonu ile Taliban sonrası Afgan devleti inşası arasındaki çizgi giderek silik hâle gelecektir.

O hâlde, yeni strateji Taliban'ı tüm unsurlarıyla birlikte yok etmek yerine; esas hedef olarak belirlenen El-Kaideyi lider kadrosu ile birlikte ortadan kaldırmak, Taliban tarafından başlatılan direniş hareketini en fazla ihtiyaç duyduğu insan, para ve güvenli bölgeden mahrum bırakarak, yerel unsurların mücadele edebileceği bir seviyeye geriletmek ilkeleri üzerine inşa edilmelidir.²⁷

Söz konusu strateji kapsamında Obama yönetimi, öncelikle Bush döneminde olduğu gibi Afganistan'da bulunan askerî kapasiteyi arttırma yoluna gitmiştir. Bu amaçla 2009 yılında 17.000, 2010 yılı

²⁷ Richard L. Armitage ve Samuel R. Berger, "U.S. Strategy for Pakistan and Afghanistan", *Independent Task Force Report No. 65*, Council on Foreign Relations, November 2010, <http://www.cfr.org/pakistan/us-strategy-pakistan-afghanistan/p23253>, (Erişim tarihi: 06.01.2013), s. 40.

içerisinde de 30.000 ABD askerinin bölgeye intikali sağlanmıştır.²⁸ Böylece Afganistan'daki muharip asker sayısı 2009 yılı baharından 2010 yılı yaz sonuna kadar toplamda 100.000 rakamını geçerken, ABD Özel Harekât Gücünün kapasitesi de üç kat artırılmıştır.²⁹

Geçmiş dönemden farklı olarak Afganistan'a ardı ardına yapılan asker takviyesi ile aslında ulaşılmak istenen hedef Taliban tarafından yakın süreçte sergilenmeye başlanan başarı momentumunu bir şekilde kırabilmektir. Yeni strateji "kısa sürede olabildiğince çok sayıda askeri çatışma alanına sokarak mücadelenin genel seyrini lehe çevirme, sonra da hızla çatışma alanından geri çekilme" üzerine kuruluydu. Bu stratejinin başarılı olup olamayacağının da kısa sürede anlaşılacağı öngörülmekteydi. Zira söz konusu strateji ile gerçekleştirilmek istenen Taliban'ı tam anlamıyla yenilgiye uğratmak değil, Afgan hükûmeti ile güvenlik güçlerine bölgeye hâkim olabilmeleri için zaman ve alan kazandırmaktı.³⁰ Bu amaçla Taliban'ın ve isyancıların ülkenin güneyinde bulunan ve nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu Kandahar gibi şehirlerden ve Helmand nehri civarından uzaklaştırılması örgütün bölgede yeniden güç kazanmasının önüne geçmek için yeterliydi.³¹

Ancak, Obama savaşın yalnızca ABD askerleri ile kazanılamayacağının bilincinde olarak Afgan güvenlik güçlerinin

²⁸ "Obama Orders 17,000 U.S. Troops to Afghanistan", *Reuters*, 18 February 2009, <http://uk.reuters.com/article/2009/02/18/us-usa-afghan-troops-idUKTRE51G6F920090218>, (Erişim tarihi: 09.01.2013); "Obama to Send 30,000 More US Troops to Afghanistan", *BBC News*, 02 December 2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8388939.stm>, (Erişim tarihi: 09.01.2013).

²⁹ Richard L. Armitage ve Samuel R. Berger, *a.g.m.*, s. 41; "Special Operations Triple in Afghanistan-McChrystal", *The New York Times*, 10 June 2010, <http://www.nytimes.com/reuters/2010/06/10/world/international-uk-afghanistan-usa-forces.html?ref=world>, (Erişim tarihi: 09.01.2013).

³⁰ David Jackson, "Obama's Surge in Afghanistan Ends", *USA Today*, 21 September 2012, <http://content.usatoday.com/communities/theoval/post/2012/09/21/obamas-surge-in-afghanistan-ends/70000832/1#.USVliKVUE2s>, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

³¹ Gordon Lubold, "The Surge in Afghanistan Ends", *Foreign Policy*, 14 September 2012, http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/09/14/the_surge_in_afghanistan_ends, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

sayısını ve kapasitesini de artırmayı, böylece Taliban karşısında yerli muharip unsurları geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu çerçevede Afgan güvenlik güçlerini eğitmek amacıyla 4.000 Amerikan askerinin Afganistan'a gönderilmesi kararlaştırılmış, Ocak 2009'da 80.000 olarak hesaplanan Afgan ordusunun 2011'e kadar 189.000'e, 73.000 olarak hesaplanan Afgan polis gücünün de 148.000'e çıkartılması planlanmıştır. Afgan güvenlik güçlerinin toplamı için öngörülen rakam daha sonra revize edilerek 2013 Şubat'ı için 352.000 olarak değiştirilmiştir.³² Hedeflenen rakamlar için ABD tarafından harcanan miktar 2012 itibarıyla yaklaşık 50 milyar doları geçmiştir.³³ Temmuz 2010'dan itibaren de Taliban karşıtı muharip güçlerin sayısını hızla arttırmak üzere NATO yetkilileri, Afgan hükümeti ile yerel savunma gücü oluşturulması ve bu yapının içişleri bakanlığının otoritesi altında eğitilmesi, örgütlenmesi ve silahlandırılması konusunda anlaşmaya varmıştır.³⁴

Obama dönemi Afgan stratejisinin bir diğer ayağını da ABD Merkezî Haber Alma Teşkilatı (CIA) tarafından İnsansız Hava

³² NATO/ISAF, *Afghan National Security Forces (ANSF): Training and Development*, Media Backgrounder, December 2012, http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2012_12/201212205_121205-ansf-backgrounder-en.pdf, (Erişim tarihi: 19.01.2013). Afgan güvenlik güçlerinin sayısal olarak artırılmasına yönelik hedefler büyük oranda gerçekleşmiş olmakla birlikte, özellikle personelin nitelikleri ve teşkilatın yapısı itibarıyla güvenlik güçleri 2014 sonrası kamu düzenini tesis edebilecek, suçları önleyecek ve Afgan vatandaşlarını koruyabilecek etkin bir yapıya sahip olmaktan oldukça uzaktır. Bu konuda polis gücünün mevcut durumu ve yetersizlikleri hakkındaki detaylı bir rapor için bkz., Donald J. Planty ve Robert M. Perito, "Police Transition in Afghanistan", *Special Report*, United States Institute of Peace, February 2013, <http://www.usip.org/files/resources/SR322.pdf>, (Erişim tarihi: 01.02.2013).

³³ Greg Rosalsky, "As Afghan Security Forces Training Flounders, Pentagon Alters Progress Levels, Hearing Testimony Shows", *Huffington Post*, 27 July 2012, http://www.huffingtonpost.com/2012/07/25/afghan-security-forces-training_n_1703000.html, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

³⁴ Alissa J. Rubin, "Afghans to Form Local Forces to Fight Taliban", *The New York Times*, 14 July 2010, http://www.nytimes.com/2010/07/15/world/asia/15afghan.html?pagewanted=all&_r=0, (Erişim tarihi: 08.01.2013).

Araçlarıyla (İHA) gerçekleştirilen saldırılar ile gizli kontra-terör operasyonları oluşturmuştur. İHA'ların Afganistan'a intikali en başta müttefik güçlerin istihbarat ihtiyacını karşılamak ve daha çok savunma nitelikli operasyonlara yardımcı olmak üzere gerçekleştirilmiştir. Ancak zamanla yüksek teknoloji ürünü bu araçların aynı zamanda Taliban ile El-Kaide'nin Afganistan'daki hareketliliğini sınırlandırmak, her iki örgütün lider kadrosunu ortadan kaldırmak ya da en azından belirli bir bölgede kalmaya mecbur etmek için de etkin olarak kullanılacakları ortaya çıkmıştır. O andan itibaren de İHA'ların gerek bölgedeki sayıları, gerekse etkinlikleri her geçen gün hızla artmıştır. ABD hava kuvvetlerinin açıkladığı verilere göre Afganistan'da kullanılan İHA sayısı 2012 yılında bir önceki yıla göre iki kat artış gösterirken, 2009 yılında İHA tarafından Afganistan topraklarına atılan bomba sayısı 255'e, 2010'da 278'e, 2011'de 294'e ve 2012 yılın ilk 8 ayında ise 333'e tırmanmıştır.³⁵

Ancak, İHA'ların kullanımı tam anlamıyla sorunsuz olmamış, yürütülen operasyonlar sırasında sivil kayıpların yaşanması ve sınırları içerisinde faaliyet yürütülen ülkenin egemenlik haklarının ihlal edilmesi gibi konular, başta Pakistan olmak üzere bölge ülkeleri ile ABD arasında sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Yine de, 2012 yılı itibarıyla son 10 yılda İHA kullanılan operasyonlarda ölü ele geçirilen El-Kaide mensubu sayısının 3.000 kişiyi geçmesi³⁶, dahası

³⁵ Noah Shachtman, "Military Stats Reveal Epicenter of U.S. Drone War", *Wired Magazine*, 11 September 2012, <http://www.wired.com/dangerroom/2012/11/drones-afghan-air-war/>, (Erişim tarihi: 28.01.2013); Beth Stebner, "Revealed: U.S. Carried Out 333 Drone Strikes in Afghanistan This Year Alone - More Than the Entire Drone Strikes in Pakistan Over the Past Eight Years Combined", *Daily Mail*, 21 December 2012, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2251418/Revealed-U-S-carried-333-drone-strikes-Afghanistan-year--entire-drone-strikes-Pakistan-past-years-COMBINED.html>, (Erişim tarihi: 28.01.2013).

³⁶ Greg Miller, "Plan for Hunting Terrorists Signals U.S. Intends to Keep Adding Names to Kill Lists", *The Washington Post*, 23 October 2012, http://articles.washingtonpost.com/2012-10-23/world/35500278_1_drone-campaign-obama-administration-matrix, (Erişim tarihi: 06.01.2013).

sivil kayıplarda da yaklaşık %50 oranında düşüşler gözlemlenmesi³⁷ operasyonlara hız kesmeden devam edilmesi bakımından yeterli birer etken olmuştur.

Diğer taraftan ABD Başkanı Bush 11 Eylül saldırılarının hemen ardından “9. Ulusal Güvenlik Başkanlık Direktif”ini imzalayarak, o tarihten itibaren ülkesinin istihbarat ve askerî unsurları tarafından yürütülecek gizli kontra-terör operasyonlarının önünü açmıştır.³⁸ Söz konusu operasyonların hukuki zeminini ise ABD Senatosu’nun Taliban ve El-Kaide örgütü üyeleri ile onlara yardım/yataklık edenlere karşı askerî güç kullanımı da dâhil olmak üzere her türlü önlemin alınması için ABD Başkanı’nı yetkilendiren “Authorization for the Use of Military Force-AUMF” yasasını kabul etmesi oluşturmuştur. ABD ordusu içerisinde Ortak Özel Operasyonlar Merkezi (Joint Special Operations Command-JSOC) tarafından gerçekleştirilen bu operasyonlar daha çok “yakala ve öldür” faaliyetleri olarak yürütülmüştür. 11 Eylül’den sonra özel birliklerin sayısı üç kat artarken, Obama’nın başkanlığı döneminde Afganistan’da gerçekleştirilen operasyon sayısı 2009’da 675’ten, 2011 yılında 2.200’e çıkmıştır.³⁹ İlgili operasyonların en üst noktasını ise 2011 Mayıs’ında El-Kaide lideri Usame bin Ladin’in ABD Deniz Kuvvetlerine bağlı özel bir birlik tarafından ölü olarak ele geçirilmesi oluşturmuştur.

Yine de, insansız hava araçları ile yürütülen operasyonlarda olduğu gibi, “yakala ve öldür” faaliyeti bağlamındaki gizli kontra-terör operasyonlarına karşı da zaman içerisinde; gerek operasyonların yapılış şekli, gerekse sivil kayıpların yaşanması, hatta operasyon yürütülen ülkenin izninin alınmaması ya da haber verilmemesi gibi

³⁷ “US Drone Strikes in Afghanistan Rose Sharply Last Year, UN Reports”, *The Guardian*, 19 February 2013, <http://www.guardian.co.uk/world/2013/feb/19/us-drone-strikes-afghanistan-un-report>, (Erişim tarihi: 21.02.2013).

³⁸ “U.S. anti-terror Covert Ops”, *Center for Research on Globalization*, 18 November 2008, <http://www.globalresearch.ca/u-s-anti-terror-covert-ops/11015>, (Erişim tarihi: 17.01.2013).

³⁹ Jonathan Masters, “Targeted Killings”, *Council on Foreign Relations*, 08 February 2013, <http://www.cfr.org/counterterrorism/targeted-killings/p9627>, (Erişim tarihi: 21.02.2013).

gerekçelerle hukuka aykırılık ve egemenlik ihlali gibi karşıt iddialar öne sürülmeye başlanmıştır.⁴⁰ Özellikle de ABD'nin “nerede ve hangi zaman diliminde olursa olsun öldürme” ilkesinin başka devletler tarafından da uygulanmasının uluslararası sistem içerisinde önemli bir kaosa yol açabileceği yönündeki eleştiriler giderek artmıştır. Ancak ABD istihbaratı tarafından tehdit olarak tanımlanan 30 El-Kaide liderinden 20'sinin 2011 yılında ortadan kaldırılması izlenen stratejinin başarılı olduğunun delili olarak gösterilmiştir.⁴¹

Afganistan'da Sivil Kapasitenin İnşası

Afganistan'a yönelik savunma stratejisinin tek başına güvenlik önlemleri olarak başarılı olamayacağı, Afgan hükümetince çeşitli alanlarda temel hizmetler sunma kapasitesi kazanılmadan terör örgütlerinin bölgedeki etkinliklerini kaybetmeyeceğini düşünen Obama yönetimi sivil alanda da yeni politikalar geliştirilmesi gereği üzerinde durmuştur. Bu amaçla öncelikle Afganistan'da sivil kapasiteyi artıracak, özellikle yerel düzeyde temel altyapıyı tesis edecek kurumların ve sistemlerin geliştirilmesine yardımcı olacak yerel uzman kadrolarının artırılması yoluna gidilmiştir. Ekonomiyi uyuşturucu tekelden kurtarmak ve bölge halkına alternatif gelir kaynakları sağlayabilecek bir zemin oluşturmak üzere de bölgeye çok sayıda tarım

⁴⁰ James Cavallaro ve diğerleri, “Living Under Drones_Death, Injury and Trauma to Civilians from US Drone Practices in Pakistan”, *Special Report*, International Human Rights and Conflict Resolution Clinic (Stanford Law School) and Global Justice Clinic (NYU School of Law), September, 2012, <http://livingunderdrones.org/report/>, (Erişim tarihi: 11.02.2013), pp. 2-3; David Kilcullen ve Andrew McDonald Exum, “Death From Above, Outrage Down Below”, *The New York Times*, 16 May 2009, <http://www.nytimes.com/2009/05/17/opinion/17exum.html?pagewanted=all>, (Erişim tarihi: 11.02.2013).

⁴¹ “Remarks by President Obama in Address to the Nation from Afghanistan”, *The White House Office of the Press Secretary*, 01 May 2012, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/01/remarks-president-address-nation-afghanistan>, (Erişim tarihi: 11.02.2013); “Two-thirds of top Qaeda Leaders 'Removed' Since 2009 -Obama Aide”, *The Chicago Tribune*, 18 December 2012, http://articles.chicagotribune.com/2012-12-18/news/sns-rt-usa-qaedaofficial1e8nidh9-20121218_1_al-qaeda-core-obama-aide-osama-bin-laden, (Erişim tarihi: 11.02.2013).

uzmanı, eğitici ve mühendis gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece Ocak 2009'dan itibaren Afganistan'da bulunan sivil sayısı 3 katına çıkarak 992 rakamına ulaşmış, özellikle de başkent Kabil dışında konuşlandırılan personel sayısı 4 kat artış göstermiştir.⁴²

Diğer taraftan, uluslararası toplumu temsilen Birleşmiş Milletler başta olmak üzere, uluslararası kuruluşların ve hükümet dışı organizasyonların Afganistan'ın yeniden imarı ve ihtiyaç duyulan reformların yapılabilmesi sürecine daha aktif katılmaları teşvik edilmiştir. Bu amaçla Dışişleri Bakanı Hillary Clinton tarafından 70 ülkeden Afganistan'a 2015 yılına kadar yaklaşık 16 milyar \$ yardım yapılacağı sözü alınmıştır.⁴³ Ayrıca, Afganistan için doğrudan bütçe desteği, kalkınma yardımı, altyapı yatırımları, teknik yardım gibi başlıklar altında değerlendirilebilecek ekonomik yardımlar öngörülmüştür. Örneğin, 2009-2010 mali yılında Afgan halkının yaklaşık % 80'inin geçimini sağladığı tarım sektörüne yapılan yardım miktarı 2,6 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.⁴⁴ 2012 yılında yürürlüğe giren "Afganistan ve ABD Sürekli Stratejik Ortaklık Antlaşması" kapsamında da ABD'nin mali ve idari yardım, ekonomik ve sosyal gelişme, kurumsallaşma, bölgesel iş birliği ve güvenlik alanları başta olmak üzere Afganistan'ın geleceği üzerinde oynayacağı rol de belirli yasal esaslara bağlanmıştır.⁴⁵

El-Kaide ve Taliban gibi örgütlerin oluşumuna zemin hazırlayan, bu örgütlere meşruiyet sağlayan faktörler yok edilmeden

⁴² U.S. Department of Defense, "Report on Progress toward Security and Stability in Afghanistan", *Report to Congress*, Government Printing Office, Washington DC, April 2010, http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Report_Final_SecDef_04_26_10.pdf, ss. 8-9, (Erişim tarihi: 12.01.2013).

⁴³ Scott Paulson, "President Obama Wants to Extend Billions of Dollars in Aid to Afghanistan", *Examiner*, 07 July 2012, <http://www.examiner.com/article/president-obama-to-extend-billions-of-dollars-aid-to-afghanistan>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

⁴⁴ Richard L. Armitage ve Samuel R. Berger, *a.g.m.*, s. 41.

⁴⁵ "Fact Sheet: The U.S.-Afghanistan Strategic Partnership Agreement", *The White House Office of the Press Secretary*, 01 May 2012, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/01/fact-sheet-us-afghanistan-strategic-partnership-agreement>, (Erişim tarihi: 13.01.2013).

bir düzen kurmanın neredeyse imkânsız olacağı bilinciyle Obama yönetimi, Afganistan'daki mevcut yönetimin başta sivil kapasiteyi tesis edip, temel hizmetleri sunma ve kalkınma konularında olmak üzere hemen hemen her alanda halk desteğini de arkasına alması gerektiği düşüncesinde olmuştur. Bu bağlamda, yalnızca Karzai hükûmetinin değil, Afganistan'a yönelik icraatları bakımından ABD yönetiminin de hesap verebilirliğinin gerektiği kabul edilmiştir. Ancak, Afgan devlet yönetiminde yolsuzluk ve rüşvetin giderek yaygınlaşması, hizmetlerin adam kayırma (nepotizm) eksenli sunulması, yapılan yardımların büyük oranda hedef kitle yerine hükûmet çevrelerine yakın kesimlere dağıtılıyor olması ve bu nedenle Afgan halkının Karzai hükûmetine yönelik güvenini büyük oranda kaybetmesi, ABD'yi farklı iktidar alternatifleri aramaya yönlendirmiştir. Öyle ki bazı basın organları ABD'nin Karzai'yi baypas etmek üzere Afganistan'da bir başbakan görevlendireceğine dair haberler yayımlamaya başlamıştır.⁴⁶

2010 yılı Mart ayında Obama'nın Afganistan'ı ziyareti sırasında Karzai'ye halkının kendi idaresinden rahatsız olduğunu açık açık bildirmesi ve rahatsızlık duyulan alanlarda söz verildiği gibi ciddi adımlar atılması gerektiği mesajını iletmesinin ardından iki ülke arasındaki ilişkiler bir ara iyice gerilmiştir. Hatta, o tarihten itibaren Karzai yaptığı bir seri basın açıklamasıyla; "Batı'yı Afganistan'ın içişlerine karışmakla itham etmiş, 2009 yılında gerçekleştirilen başkanlık seçimleri sırasında yaşanan sahte oy skandalının ardında Batılı ülkelerin olduğu" suçlamasında bulunarak gerekirse "Taliban'a katılabileceği" imasında bulunmuştur. Mayıs 2010'da Karzai'nin Washington'u ziyareti sırasında ortam yatıştırılarak "iki olgun devletin zaman zaman bu türden farklı görüşler içerisinde olabilecekleri" mesajı verilmiştir.⁴⁷

⁴⁶ Julian Borger, "US Will Appoint Afghan 'Prime Minister' to Bypass Hamid Karzai", *The Guardian*, 22 March 2009, <http://www.guardian.co.uk/world/2009/mar/22/us-afghan-plan-to-bypass-karzai>, (Erişim tarihi: 13.02.2013).

⁴⁷ Corey Flintoff, "Can Obama And Karzai Mend U.S.-Afghan Relations?", *NPR*, 11 May 2010, <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=126742141>, (Erişim tarihi: 13.02.2013).

Diplomasi

Henüz seçim kampanyası sırasında yaptığı konuşmalar dikkate alındığında Obama'nın, ülkesinin küreselleşmenin neden olduğu yeni tehdit unsurları ile tek başına mücadele etmesinin oldukça zor olduğu düşüncesini taşıdığı görülecektir. Bu bağlamda, ABD'nin belki de her zamankinden daha güçlü olduğu bir dönem de dahi, geçmişte olduğundan farklı olarak diğer aktörleri, özellikle de ortağı olarak kabul ettiklerini kendisinin belirlediği bir hedefe zorlamak yerine, birlikte hareket etmeye ikna etmesi gerekecektir.⁴⁸ Diğer bir ifadeyle, ABD'nin hedeflerine daha rahat ulaşabilmesi ve çıkarlarını koruyabilmesi adına diplomasiye işlerlik kazandırılmalıdır ki bu düşmanla konuşmak anlamına gelse dahi yerine getirilmesi gereken bir dış politika ilkesi olmalıdır.⁴⁹

Obama'nın ifade edilen dünya görüşü Afganistan sorununa uyarlandığında ise; uluslararası niteliği öne çıkmış sorunların çözümünde olabildiğince bireysellikten uzak hareket etme ve çıkarları çözüm üzerinde birleşen hemen hemen tüm bölgesel ve uluslararası aktörleri bir araya getirme gayretinde olma gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Söz konusu tespitten ve diplomasi çerçevesinde herkesle görüşülebileceği inancından hareketle Obama yönetimi; bir taraftan Afganistan'da Taliban'a kapı açma yolunu seçmiş, diğer taraftan da uluslararası aktörler arasında Afganistan'a yönelik ortak bir anlayış birliği geliştirme hedefini gütmüştür. Ayrıca, önceki yönetimin tek taraflılık politikasından farklı olarak Pakistan, İran ve Orta Asya Cumhuriyetleri gibi komşu ülkeleri de çözüm arayışına dâhil eden daha bölgesel bir yaklaşım geliştirmeye çalışmıştır.

Diplomasiye işlerlik kazandırma hedefi yerelden başlamak üzere ele alındığında, öncelikle Afganistan müdahalesinin en başlarında ciddi yaralar alan Taliban'ın süreç içerisinde tekrar toparlanmasının,

⁴⁸ James M. Lindsay, *a.g.m.*, s. 772.

⁴⁹ David Plouffe, *The Audacity to Win: The Inside Story and Lessons of Barack Obama's Historic Victory*, Viking, New York, 2009, ss. 84–86.

“Talibansız bir Afganistan” seçeneğini devre dışı bıraktığını söylemek mümkündür. Yine Obama'nın başkanlığı döneminde ABD'nin Afganistan sorununu tarafların tümünü masaya oturtarak ve ortak bir anlaşma zemini arayarak çözüme tercihinde bulunması, Taliban'la bağlantı kurma gayretlerini geçmişte olmadığı kadar arttırmıştır. Aslında bu türden gayretler bir yönüyle de farklı unsurlardan oluşan Taliban güçleri arasından “ılımlıları” ABD saflarına çekebilmeyi, “radikalleri” marjinalize edebilmeyi, böylece düşmanı bölüp en nihayetinde direniş hareketini çözmeyi hedeflemiştir. Ancak Irak'ta muhalif Sünnileri sisteme dâhil etmekte başarılı olan böylesine bir politikanın Afganistan'da ne derece başarılı olduğu/olacağı konusu hâlâ tartışmalıdır.⁵⁰

Diğer taraftan, Afganistan'dan çıkış stratejilerinin ciddi bir şekilde değerlendirilmeye başlanması, Taliban'ın bir şekilde bu ülkedeki siyasal sisteme entegre edilmesi gibi bir gereksinimi ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda ABD, Taliban'ın ılımlı unsurlarının Karzai hükûmetiyle oluşturacağı bir koalisyon hükûmetini muhtemel bir seçenek olarak değerlendirmek durumunda kalmıştır. Koalisyona verilecek zımni bir onay için de Taliban'ın El-Kaide gibi küresel terör unsurlarıyla irtibatını koparması ve onlara destek vermekten kaçınması şartı koşulmuştur.⁵¹

Diplomasiye işlerlik kazandırma hedefi, bölgesel bir yaklaşım geliştirme kapsamında değerlendirildiğinde ise, Obama yönetiminin sorunun sadece Afganistan'a odaklanarak çözülemeyeceğinin farkına vararak, yeni stratejiyi Afganistan'ı Pakistan ile birbirine bağlar

⁵⁰ Bu politikayı desteklemekle birlikte sürecin önündeki zorluklara henüz politikanın yeni şekillenmeye başladığı günlerde son derece isabetle işaret eden bir değerlendirme için bkz., Fotini Christia ve Michael Semple, “Flipping the Taliban: How to Win in Afghanistan”, *Foreign Affairs*, 2009, Sayı: 88 (4), 34-45, <http://www.foreignaffairs.com/articles/65151/fotini-christia-and-michael-semble/flipping-the-taliban>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

⁵¹ John T. Bennett, “President Obama Goes All In on The Taliban”, *US News*, 02 May 2012, <http://www.usnews.com/news/articles/2012/05/02/president-obama-goes-all-in-on-the-taliban>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

nitelikte geliştirme gayretine girdiğini söylemek mümkündür. Nitekim, Obama iktidara geldiğinde, Pakistan sonucu nasıl şekilleneceği belli olmayan bir askerî idareden sivilleşmeye geçiş sürecinin içerisinde. Günlük hayatın içerisinde neredeyse her gün rastlanan terörist saldırılar ve militarist müdahaleler, halkın kendi devletinin ülke sınırları içerisinde yeniden egemenlik tesis edip edemeyeceği konusundaki şüphelerini derinleştirmektedir. Taliban güçleri Pakistan sınır bölgelerinde iyice konuşlanmakla kalmamış, ülke giderek artan oranda Taliban ya da Taliban zihniyetindeki radikal grupların etkisi altına girmektedir. Yine ABD Genelkurmay Başkanı Mike Mullen'in ifadesiyle, Pakistan devlet yönetimi içerisinde, özellikle de istihbarat servis ile güvenlik güçleri arasından bazı unsurlar Taliban ile bağlantılı radikal unsurları desteklemektedir.⁵² O hâlde Afganistan'ın geleceğini Pakistan'dan ayrı olarak düşünmek mümkün değildir.⁵³

Ortaya konan bu anlayışla beraber hem Obama yönetimi, hem de kongre Pakistan'la stratejik ortaklık kapsamındaki taahhütlerini başta güvenlik ve direnişe karşı mücadele edebilme kapasitesi olmak üzere, demokrasinin konsolidasyonu, yoksulluğun azaltılması, bölgesel istikrarın sağlanması gibi çeşitli ekonomik ve politik hedeflerle yenilemiştir. Stratejik diyalog konsepti kapsamında hem hükûmet, hem de ordu ile aktif bir angajman hedeflenmiş, bu bağlamda Ekim 2009'da Kongre'de "Pakistan'la Geliştirilmiş Ortaklık Yasası" kabul edilerek

⁵² "Mullen: Pakistan's ISI Spy Agency has 'Militant Links'", *BBC News*, 21 April 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-13153538>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

⁵³ "Af-Pak strateji" olarak bilinen bu yaklaşım Obama tarafından ilk olarak 27 Mart 2009'da açıklandı. Bkz., "Remarks by the President on a New Strategy for Afghanistan and Pakistan", *The White House Office of Press Secretary*, 27 March 2009, http://www.whitehouse.gov/the_press_office/Remarks-by-the-President-on-a-New-Strategy-for-Afghanistan-and-Pakistan, (Erişim tarihi: 14.02.2013). Bu stratejinin temellerini ortaya koyan ve Obama'nın konuşmasıyla aynı gün yayımlanan Bakanlıklararası Çalışma Kurulu raporu için bkz., "White Paper of the Interagency Policy Group's Report on U.S. Policy toward Afghanistan and Pakistan", 27 March 2009, http://www.whitehouse.gov/assets/documents/Afghanistan-Pakistan_White_Paper.pdf, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

gelecek 5 yılda askerî nitelikli olmayan 7,5 milyar \$ bir yardım yapılması öngörülmüştür. Hillary Clinton'ın 2010 yılında İslamabat'ı ziyareti sırasında da Pakistan'a yönelik doğrudan bütçe desteği, enerji, sağlık ve finans başta olmak üzere kalkınma yardımı, altyapı yatırımları ve teknik yardım gibi başlıklar altında yeni yardım paketleri öngörülmüş, bu paketler sel afeti sonrasında yeniden gözden geçirilmek durumunda kalmıştır.⁵⁴ Afganistan ve Pakistan'ın geleceğinin birbiriyle bağlantılı değerlendirildiğinin somut bir göstergesi olarak da Richard Hoolbroke, ABD'nin iki ülkeden sorumlu özel temsilcisi olarak atanmıştır.

Diğer yandan, Afgan sorununun çözümü bakımından diplomasiye uluslararası alanda işlerlik kazandırmak üzere Obama yönetimi, dünya kamuoyunu Afganistan'daki mücadelenin salt ABD çıkarları ekseninde sürdürülen bir savaş olmadığı konusunda ikna çabasına girmiştir. Bu bağlamda, Afganistan'daki yerleşik terör unsurlarının başkalarına da saldırdığını hatırlatarak, birlikte hareket etme konusunda ortak bir anlayış geliştirme vurgusu yapmıştır. Bush'un tepeden bakan tavrına karşılık Obama'nın muhatapları ile eşit şartlarda iş birliği önermesi ise geçmiş dönemden farklı olumlu bir havanın oluşmasına yardım etmiştir. Söz konusu anlayış ile birlikte başta Rusya, Çin ve İran olmak üzere ABD'nin giderek "Afganistan bataklığına" saplanıp kalmasını heyecanla izleyen ve bölgeye yakınlıklarına rağmen askerî güç takviyesinde bulunmayan ülkeler dahi, 2014 yılında gerçekleşecek geri çekilme tarihi yaklaştıkça bir şeyler yapma gereğini hissetmeye başlamışlardır.⁵⁵ Başta Çin olmak üzere, Afganistan'ın yeniden inşasından ve sahip olduğu

⁵⁴ Richard L. Armitage ve Samuel R. Berger, *a.g.m.*, s. 36.

⁵⁵ Amie Ferris-Rotman, "Russia Vying for Afghan Relationship amid Pullout", *Reuters*, 16 May 2011, <http://www.reuters.com/article/2011/05/16/russia-afghanistan-security-idAFLDE7360QY20110516?sp=true>, (Erişim tarihi: 16.02.2013); Karen De Young, "Neighboring Countries Ponder a post-occupation Afghanistan", *Washington Post*, 04 October 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/11/04/AR2010110406990.html>, (Erişim tarihi: 16.02.2013).

zenginliklerden pay alma niyeti taşıyan ülkeler de henüz güvenlik sorunu tamamıyla çözümlenmemiş olmasına rağmen oldukça yüksek maliyetli yatırımlara başlamışlardır.⁵⁶

Sonuç

Obama dönemi Afganistan stratejisini (Bush+), (Bush-), (anti-Bush+) ya da (anti-Bush-) tanımlamalarından hangisinin daha doğru olacağı sorgulamasını yapmak üzere ele alınan bu çalışmada, yeni başkanın stratejisinin savunma, sivil kapasiteyi artırma ve diplomasi olmak üzere üç esas üzerine kurulu olduğu tespit edilmiş ve bu esasların analizi neticesinde de;

Obama dönemi savunma stratejisinin hedef ve kullanılan yöntem bakımından aslında Bush döneminden fazlaca ayrılmadığı, geçmiş dönemden farklı olarak uygulanan tırmandırma stratejisine daha çok mücadelenin seyrini olabildiğince kısa sürede ABD ve müttefiklerinin lehine çevirmek, muharip güçleri ekonomik gerekçelerle kısa sürede geri çekebilmek üzere başvurulduğu görülmüştür. Yine farklılık olarak nitelendirebilecek diğer bir ayrıntı, Obama'nın Bush'un aksine ülkesinin hedefini; Afganistan'ın El-Kaide için güvenli bir alan olmamasının ve Afganistan'dan ABD'ye ve müttefiklerine saldırı yapılmamasının sağlanması olarak açıkça ifade etmesi olmuştur.

Birbirini takip eden iki başkanın Afganistan stratejilerini ayırtıran belki de en önemli unsurlardan biri, Obama'nın sorunu tek başına silahlı mücadele ile çözmenin mümkün olmadığını farkına vararak ülkedeki sivil kapasiteyi artırma girişimleri olmuştur. Söz konusu girişimle öncelikle yerel unsurların, yani Afgan halkının kendi yaşam alanını kontrol etmesinin sağlanması, daha sonra da ülkesinin geleceğinde söz sahibi olabilmesi hedeflenmiştir.

İki başkanlık dönemini ayırtıran diğer bir uygulama diplomasi alanında ortaya çıkmış, Obama sadece farklı ülkelerden savaşan

⁵⁶ R. C. Camphausen, "The Spoils of War: China in Afghanistan", *Digital Journal*, 30 December 2009, <http://digitaljournal.com/article/284717>, (Erişim tarihi: 16.02.2013).

unsurları bir araya toplama çabasında olmamış, mevcut Afgan hükûmeti, Taliban dâhil yerel otoriteler, bölge ülkeleri ve uluslararası ortaklar ile uzlaşma yolunu seçmiştir.

Tüm bu verilerin ışığında Obama dönemi Afganistan politikasını (Bush+) ve (anti-Bush+)’nın bir karışımı olarak ifade etmek doğru olacaktır. Diğer bir deyişle Obama dönemi Afganistan politikasının Bush dönemi ile kıyaslandığında kısmen birbiriyle örtüşen, kısmen de farklılaşan boyutlara sahip olduğu, ancak belli ölçülerde daha başarılı bir sonuç ürettiği görülmektedir. Obama dönemi stratejisinin Bush stratejisinin ABD çıkarlarına hizmet ettiğini düşündüğü boyutları devam ettirdiğini, hatta genişleterek daha etkin kıldığını, ABD çıkarlarına zarar verdiği düşünülen noktalarda ise daha farklı ancak kısmen sonuç alıcı bir strateji izlendiğini söylemek mümkündür

Summary

Just days after Barak Obama’s election victory of 2008, the initial expectation of many has been that his foreign policy would almost absolutely differ from Bush’s, his predecessor. There were ample reasons to believe so since the forthcoming president had set for himself the principles of committing to peace over preventive war, thus restoring USA’s failing image, interacting with regimes that had been deemed problematic over using force to change them, resetting relations with the Russians and laying down the foundations for improved relations with the Arabs, policies all of which seemed in complete contrast to previous period.

However, as the days passed and Obama reached his second term in presidency, the question of whether US foreign policy has been one of continuity or change has lingered. One the foremost contested foreign policy areas in that respect has been the US strategy in Afghanistan, a subject that has often come up the problem of terror. On one hand, some experts have argued that irrespective of the trivial differences emerging from time to time, the US strategy in Afghanistan has more or less overlapped during the final two presidential periods.

Meanwhile others have maintained that in essence both presidential periods have been completely different from each other including the strategy adopted and implementation.

All things aside, any attempt to understand the continuity and change dilemma in US foreign policy has to take into consideration such conditions that had been besetting the country leading up to the Obama's election victory as well as his pre-election preferences. So much so a historical background check would reveal that pragmatism rather than choice has been the key concept in Obama's Afghan strategy, since having inherited an extremely negative legacy from the previous administration, he almost had no choice but to regain control in that country by implementing a "surge policy".

Having to increase US armed forces to a point where members of al-Qaeda and Taliban are forced to retreat from the most populous areas of Afghanistan, the apparent objective of surge policy was to eliminate any potential threat that may be forthcoming against the US and its interests and pave the way for a legitimate government in Afghan. Despite resembling Bush's strategy at a certain degree due to the emphasis made on fighting, surge policy for the very first time put withdrawal of combatant US forces from Afghanistan as the next step in the strategy.

Another area where the strategies of both presidents appeared to differ from each other has been the realization of Obama in the futility of believing that the conflict may be resolved purely by military means. Henceforth, he tried to strengthen the civil capacity in Afghanistan by increasing foreign aid and employing more and more civilians in the field. Such attempts have generally been directed towards assisting the local populace regaining control of their daily lives and the future of their country.

A final topic where Obama's strategy has differed from his predecessor seems to have been in the area of diplomacy, as compromise and reconciliation have been among the key concepts employed for bringing together all the parties that had a stake in the Afghan conflict. Going beyond the mere attempts to pool together

warring forces from the international community, this policy has been extended to the existing Afghan government, elements within Taliban, regional actors and international partners.

In view of all these, it is possible to argue that in some respects Obama's Afghanistan strategy resembles Bush's while differing from it time to time and producing better results for the US.

Kaynakça

Kitaplar:

INDYK Martin S., LIEBERTHAL Kenneth G. ve O'HANLON Michael E., *Bending History: Barack Obama's Foreign Policy*, Brookings Institution Press, Washington DC, 2012.

MANN James, *The Obamians: The Struggle inside the White House to Redefine American Power*, Viking, New York, 2012.

PLOUFFE David, *The Audacity to Win: The Inside Story and Lessons of Barack Obama's Historic Victory*, Viking, New York, 2009.

SANGER David E., *Confront and Conceal: Obama's Secret Wars and Surprising Use of American Power*, Crown, New York, 2012.

SINGH Robert, *Barack Obama's post-American Foreign Policy: The Limits of Engagement*, Bloomsbury Academic, London ve New York, 2012.

WOODWARD Bob, *Obama's Wars*, Simon & Schuster, Washington, DC, 2010.

Makaleler:

BAPAT Navin A., "A Game Theoretic Analysis of the Afghan Surge", *Foreign Policy Analysis*, 2010, Sayı: 6 (3), 217-236.

HALPER Stefan, "President Obama at mid-term", *International Affairs*, 2011, Sayı: 87 (1), 1-11.

LINDSAY James M., "George W. Bush, Barack Obama and the Future of US Global Leadership", *International Affairs*, 2011, Sayı: 87 (4), 765-779.

MILNE David, “Pragmatism or What? The Future of US Foreign Policy”, *International Affairs*, 2012, Sayı: 88 (5), 935-951.

OBAMA Barack, “Renewing American Leadership”, *Foreign Affairs*, July–August 2007, Sayı: 84 (4), 2-16.

TADDEO Valentina, “US Response to Terrorism: A Strategic Analysis of the Afghanistan Campaign”, *Journal of Strategic Security*, 2010, Sayı: 3 (2), 27-38.

WILLIAMS M. J., “The Coming Revolution in Foreign Affairs: Rethinking American National Security”, *International Affairs*, 2008, Sayı: 84 (6), 1109-1129.

İnternet Kaynakları:

“Afghanistan Expects Bloody 2009”, AFP, 05 January 2009, <http://www.afghanistannewscenter.com/news/2009/january/jan52009.html#1>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

ARMITAGE Richard L. ve BERGER Samuel R., “US Strategy for Pakistan and Afghanistan”, *Independent Task Force Report No. 65*, Council on Foreign Relations, November 2010, <http://www.cfr.org/pakistan/us-strategy-pakistan-afghanistan/p23253>, (Erişim tarihi: 06.01.2013).

BELASCO Amy, “The Cost of Iraq, Afghanistan, and Other Global War on Terror Operations Since 9/11”, *CRS Report for Congress*, Congressional Research Service, 29 March 2011, <http://www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL33110.pdf>, (Erişim tarihi: 06.01.2013).

BENNETT John T., “President Obama Goes All In on The Taliban”, *US News*, 02 May 2012, <http://www.usnews.com/news/articles/2012/05/02/president-obama-goes-all-in-on-the-taliban>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

BORGER Julian, “US will Appoint Afghan 'Prime Minister' to Bypass Hamid Karzai”, *The Guardian*, 22 March 2009, <http://www.guardian.co.uk/world/2009/mar/22/us-afghan-plan-to-bypass-karzai>, (Erişim tarihi: 13.02.2013).

BUSH George W., "President Delivers State of the Union Address", *For Immediate Release Office of the Press Secretary*, 29 January 2002, <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

BUSH George W., "Address to a Joint Session of Congress and the American People", *For Immediate Release Office of the Press Secretary*, 20 September 2001, <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

CAMPHAUSEN R. C., "The Spoils of War: China in Afghanistan", *Digital Journal*, 30 December 2009, <http://digitaljournal.com/article/284717>, (Erişim tarihi: 16.02.2013).

CAVALLARO James ve diğerleri, "Living Under Drones_ Death, Injury and Trauma to Civilians from US Drone Practices in Pakistan", *Special Report*, International Human Rights and Conflict Resolution Clinic (Stanford Law School) and Global Justice Clinic (NYU School of Law), September 2012, <http://livingunderdrones.org/report/>, (Erişim tarihi: 11.02.2013).

CHRISTIA Fotini ve Michael Semple, "Flipping the Taliban: How to Win in Afghanistan", *Foreign Affairs*, 2009, 88 (4), 34-45, <http://www.foreignaffairs.com/articles/65151/fotini-christia-and-michael-semble/flipping-the-taliban>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

COLL Steve, "What If We Fail in Afghanistan", *The New Yorker*, 16 November 2009, <http://www.newyorker.com/online/blogs/stevecoll/2009/11/what-if-we-fail-in-afghanistan.html>, (Erişim tarihi: 05.01.2013).

DE YOUNG Karen, "Neighboring Countries Ponder a post-occupation Afghanistan", *Washington Post*, 04 October 2010, <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/11/04/AR2010110406990.html>, (Erişim tarihi: 16.02.2013).

"Fact Sheet: The U.S.-Afghanistan Strategic Partnership Agreement", *The White House Office of the Press Secretary*, 01 May 2012, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/01/fact-sheet-us-afghanistan-strategic-partnership-agreement>, (Erişim tarihi: 13.01.2013).

FERRIS-ROTMAN Amie, “Russia Vying for Afghan Relationship amid Pullout”, *Reuters*, 16 May 2011, <http://www.reuters.com/article/2011/05/16/russia-afghanistan-security-idAFLDE7360QY20110516?sp=true>, (Erişim tarihi: 16.02.2013).

FLINTOFF Corey, “Can Obama and Karzai Mend U.S.-Afghan Relations?”, *NPR*, 11 May 2010, <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=126742141>, (Erişim tarihi: 13.02.2013).

JACKSON David, “Obama’s Surge in Afghanistan Ends”, *USA Today*, 21 September 2012, <http://content.usatoday.com/communities/theoval/post/2012/09/21/obamas-surge-in-afghanistan-ends/70000832/1#.USViIKVUE2s>, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

KILCULLEN David ve EXUM Andrew McDonald, “Death From Above, Outrage down below”, *The New York Times*, 16 May 2009, <http://www.nytimes.com/2009/05/17/opinion/17exum.html?pagewanted=all>, (Erişim tarihi: 11.02.2013).

LUBOLD Gordon, “The Surge in Afghanistan Ends”, *Foreign Policy*, 14 September 2012, http://www.foreignpolicy.com/articles/2012/09/14/the_surge_in_afghanistan_ends, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

MASTERS Jonathan, “Targeted Killings”, *Council on Foreign Relations*, 08 February 2013, <http://www.cfr.org/counterterrorism/targeted-killings/p9627>, (Erişim tarihi: 21.02.2013)

MILLER Greg, “Plan for Hunting Terrorists Signals U.S. Intends to Keep Adding Names to Kill Lists”, *The Washington Post*, 23 October 2012, <http://www.guardian.co.uk/world/2013/feb/19/us-drone-strikes-afghanistan-un-report>, (Erişim tarihi: 06.01.2013)

“Mullen: Pakistan's ISI Spy Agency has 'Militant Links'”, *BBC News*, 21 April 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-south-asia-13153538>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

NATO/ISAF, *Afghan National Security Forces (ANSF): Training and Development*, Media Backgrounder, December 2012, http://www.nato.int/nato_static/assets/pdf/pdf_2012_12/20121205_121205-ansf-backgrounder-en.pdf, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

OBAMA Barack, “The War We Need to Win”, Woodrow Wilson Center, 1 August 2007, <http://www.wilsoncenter.org/events/docs/abgmasp0807.pdf>, (Erişim tarihi: 03.01. 2013).

“Obama Orders 17,000 US Troops to Afghanistan”, *Reuters*, 18 February 2009, <http://uk.reuters.com/article/2009/02/18/us-usa-afghan-troops-idUKTRE51G6F920090218>, (Erişim tarihi: 09.01.2013).

“Obama to Send 30,000 More US Troops to Afghanistan”, *BBC News*, 02 December 2009, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8388939.stm>, (Erişim tarihi: 09.01.2013).

PAULSON Scott, “President Obama Wants to Extend Billions of Dollars in Aid to Afghanistan”, *Examiner*, 07 July 2012, <http://www.examiner.com/article/president-obama-to-extend-billions-of-dollars-aid-to-afghanistan>, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

PLANTY Donald J. ve PERITO Robert M., “Police Transition in Afghanistan”, *Special Report*, United States Institute of Peace, February 2013, <http://www.usip.org/files/resources/SR322.pdf>, (Erişim tarihi: 01.02.2013).

“Remarks by President Obama in Address to the Nation from Afghanistan”, *The White House Office of the Press Secretary*, 01 May 2012, <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/05/01/remarks-president-address-nation-afghanistan>, (Erişim tarihi: 11.02.2013).

“Remarks by the President on a New Strategy for Afghanistan and Pakistan”, *The White House Office of the Press Secretary*, 27 March 2009, http://www.whitehouse.gov/the_press_office/Remarks-by-the-President-on-a-New-Strategy-for-Afghanistan-and-Pakistan, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

ROSALSKY Greg, “As Afghan Security Forces Training Flounders, Pentagon Alters Progress Levels, Hearing Testimony Shows”, *Huffington Post*, 27 July 2012, http://www.huffingtonpost.com/2012/07/25/afghan-security-forces-training_n_1703000.html, (Erişim tarihi: 19.01.2013).

RUBIN Alissa J., “Afghans to Form Local Forces to Fight Taliban”, *The New York Times*, 14 July 2010, http://www.nytimes.com/2010/07/15/world/asia/15afghan.html?pagewanted=all&_r=0, (Erişim tarihi: 08.01.2013).

RUBIN Barnett R., “Saving Afghanistan”, *Foreign Affairs*, January/February 2007, 86 (1), <http://www.foreignaffairs.com/articles/62270/barnett-r-rubin/saving-afghanistan>, (Erişim tarihi: 03.01.2013)

SHACHTMAN Noah, “Military Stats Reveal Epicenter of U.S. Drone War”, *Wired Magazine*, 11 September 2012, <http://www.wired.com/dangerroom/2012/11/drones-afghan-air-war/>, (Erişim tarihi: 28.01.2013).

SCHMITT Eric ve SHANKER Thom, “General Calls for More U.S. Troops to Avoid Afghan Failure”, *The New York Times*, 20 September 2009, http://www.nytimes.com/2009/09/21/world/asia/21afghan.html?_r=0, (Erişim tarihi: 05.01.2013).

“Special Operations Triple in Afghanistan-McChrystal”, *The New York Times*, 10 June 2010, <http://www.nytimes.com/reuters/2010/06/10/world/international-uk-afghanistan-usa-forces.html?ref=world>, (Erişim tarihi: 09.01.2013).

STARR Barbara, “Obama Approves Afghanistan Troop Increase”, *CNN*, 18 February 2009, http://articles.cnn.com/2009-02-17/politics/obama.troops_1_afghanistan-troop-increase-troop-levels?_s=PM:POLITICS, (Erişim tarihi: 05.02.2013).

STEBNER Beth, “Revealed: U.S. Carried Out 333 Drone Strikes in Afghanistan This Year Alone - More Than the Entire Drone Strikes in Pakistan Over the Past Eight Years Combined”, *Daily Mail*, 21 December 2012, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2251418/Revealed-U-S-carried-333-drone-strikes-Afghanistan-year--entire-drone-strikes-Pakistan-past-years-COMBINED.html>, (Erişim tarihi: 28.01.2013).

“Two-thirds of top Qaeda Leaders 'Removed' Since 2009 -Obama Aide”, *The Chicago Tribune*, 18 December 2012, http://articles.chicagotribune.com/2012-12-18/news/sns-rt-usa-qaedaofficial11e8nidh9-20121218_1_al-qaeda-core-obama-aide-osama-bin-laden, (Erişim tarihi: 11.02.2013).

U.S. Department of Defense, "Report on Progress toward Security and Stability in Afghanistan", **Report to Congress**, Government Printing Office, Washington DC, April 2010, http://www.defense.gov/pubs/pdfs/Report_Final_SecDef_04_26_10.pdf, (Erişim tarihi: 12.01.2013).

"U.S. anti-terror Covert Ops", **Center for Research on Globalization**, 18 November 2008, <http://www.globalresearch.ca/u-s-anti-terror-covert-ops/11015>, (Erişim tarihi: 17.01.2013)

"US Drone Strikes in Afghanistan Rose Sharply Last Year, UN Reports", **The Guardian**, 19 February 2013, <http://www.guardian.co.uk/world/2013/feb/19/us-drone-strikes-afghanistan-un-report>, (Erişim tarihi: 21.02.2013).

WILLIAMSON Elizabeth ve SPIEGEL Peter, "Obama Says Afghan War 'of Necessity'", **The Wall Street Journal**, 17 August 2009, <http://online.wsj.com/article/SB125054391631638123.html>, (Erişim tarihi: 03.01.2013).

"White Paper of the Interagency Policy Group's Report on U.S. Policy toward Afghanistan and Pakistan", 27 March 2009, http://www.whitehouse.gov/assets/documents/Afghanistan-Pakistan_White_Paper.pdf, (Erişim tarihi: 14.02.2013).

